

POSTANOWIENIE

Dnia 9 listopada 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)
SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek
SSN Włodzimierz Wróbel (sprawozdawca)

Protokolant Aleksandra Głazowska

przy udziale Naczelnego Rzecznika Odpowiedzialności Zawodowej Grzegorza Wrony

w sprawie **A. Z.**

obwinionego z art. 8 i art. 10 Kodeksu Etyki Lekarskiej w zw. z art. 4 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty oraz art. 53 ustawy o izbach lekarskich po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie w dniu 4 listopada 2021 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę

od orzeczenia Naczelnego Sądu Lekarskiego

z dnia 4 czerwca 2020 r., sygn. akt NSL Rep. [...],

zmieniającego orzeczenie Okręgowego Sądu Lekarskiego w K.

z dnia 30 października 2019 r., sygn. akt Ko[...],

1. oddala kasację jako oczywiście bezzasadną;

2. obciąża obwinionego A. Z. kosztami postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Orzeczeniem z dnia 30 października 2019 r. (sygn. akt (...)) Okręgowy Sąd Lekarski uznał lek. dent. A. J. Z. za winnego popełnienia zarzucanego mu przewinienia zawodowego, polegającego na naruszeniu art. 8 i art. 10 Kodeksu Etyki Lekarskiej z dnia 14 grudnia 1991 r. w zw. z art. 4 ustawy z dnia 5 grudnia

1996r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty oraz art. 53 ustawy o izbach lekarskich z dnia 2 grudnia 2009r. i orzekł względem niego karę nagany, o której mowa w art. 83 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 2 grudnia 2009 roku o izbach lekarskich. Orzeczeniem Naczelnego Sądu Lekarskiego z dnia 4 czerwca 2020 r. (sygn. akt NSL Rep[...]) orzeczenie Okręgowego Sądu Lekarskiego w K. zostało zmienione w ten sposób, że orzeczono obwinionemu karę ograniczenia zakresu czynności leczniczych w wykonywaniu zawodu lekarza dentysty na okres 1 roku poprzez zakaz leczenia ortodontycznego.

Obrońca ukaranego przedmiotowemu orzeczeniu zarzucił:

„I. Nieważność postępowania poprzez naruszenie prawa procesowego w rozumieniu art. 439 § 1 ust. 11 k.p.k. polegające na rozpoznaniu sprawy i procedowaniu przez Naczelny Sąd Lekarski na rozprawie w dniu 4 czerwca 2020 roku podczas nieobecności obwinionego w następstwie błędnego pouczenia obwinionego, że jego obecność nie jest obowiązkowa, podczas gdy obecność obwinionego Z. na rozprawie przed Naczelnym Sądem Lekarskim w następstwie grożącej i faktycznie orzeczonej jednej z najbardziej dotkliwych kar (zawieszenie prawa wykonywania zawodu) była obowiązkowa albowiem nie był on w stanie bronić swoich praw i wypowiedzieć się co do faktycznego braku winy i przebiegu leczenia mającego na celu najmniej inwazyjną metodę leczenia bez konieczności usuwania zębów czego chciała uniknąć pokrzywdzona, która nie chcąc leczyć się u swojego dotychczasowego lekarza zgłosiła się do obwinionego. Zwłaszcza, że przyznanie się do winy i dobrowolne poddanie karze przez obwinionego nastąpiło w ramach uzgodnionej z Rzecznikiem Dyscyplinarnym kary nagany i miało na celu konsensualne i szybkie zakończenie sprawy na tym etapie postępowania w szczególności, że sama pokrzywdzona nie sprzeciwiała się tak uzgodnionej karze, co otwierało jej drogę postępowania cywilnego do dochodzenia ewentualnego odszkodowania. W związku z błędnym pouczeniem obwinionego i w następstwie jego nieobecnością na rozprawie, na której doszło do skazania zostało naruszone jego konstytucyjne prawo do obrony będące

podstawowym i najważniejszym prawem Demokratycznego Państwa Prawa w rozumieniu art. 42 ust 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. art. 6 k.p.k., a to oznacza, że doszło do nieważności postępowania w rozumieniu art. 439 § 1 ust. 11 k.p.k.

Gdyby Sąd Najwyższy nie podzielił argumentów obrońcy co do zarzutu bezwzględnej nieważności postępowania, w dalszej kolejności zarzucam:

II. Naruszenie prawa procesowego w rozumieniu art. 6 k.p.k. w zw. z art. 112 IzbyLekU, które miało istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia poprzez ich niezastosowanie i błędne pouczenie obwinionego o nieobowiązkowym stawianictwie na rozprawie, w konsekwencji orzeczenia jednej z najbardziej dolegliwych kar jakie mogą zostać orzeczone przez Naczelny Sąd Lekarski, zwłaszcza, że obwiniony w ramach szybkiego i konsensualnego zakończenia sprawy na zagwarantowanych procesowe warunkach, uzgodnił z Rzecznikiem Dyscyplinarnym, że przyzna się do winy i dobrowolnie podda uzgodnionej karze upomnienia, której nie sprzeciwiła się pokrzywdzona i którą zaakceptował Okręgowy Sąd Lekarski wymierzając uzgodniona karę nagany. Błędne pouczenie Sądu w konsekwencji pozbawiło prawa do obrony przy diametralnej zmianie sytuacji procesowej obwinionego w następstwie, której Sąd wydał orzeczenie w oparciu o przyznanie się do winy przez obwinionego uzyskane w następstwie konsensualnych uzgodnień i procesowych gwarancji, a to oznacza, że obwiniony wstał pozbawiony prawa do obrony, a tym samym prawa do rzetelnego procesu zagwarantowane w art. 6 EKPCz.

III. Na podstawie art. 96 ust. 1 IzbyLekU i art. 98 ust. 1 IzbyLekU w zw. z art. 523 § 1 zd. 1 k.p.k. art. 526 § 1 k.p.k. i art. 438 k.p.k. obrazę przepisów prawa materialnego, które miało istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia tj. art. 8 KEL, art. 10 KEL i art. 4 ustawy o zawodzie lekarza i lekarza dentysty w zw. z art. 83 ust. 1 pkt 5 IzbyLekU i art. 84 IzbyLekU poprzez ich błędne zastosowanie i w konsekwencji orzeczenie wobec obwinionego Z. kary ograniczenia zakresu czynności w wykonywaniu zawodu lekarza dentysty na okres 1 roku poprzez zakaz leczenia

ortodontycznego i opublikowania orzeczenia w biuletynie Izby Lekarskiej w K., podczas gdy przyznanie się do winy przez obwinionego nastąpiło w ramach konsensualnych uzgodnień i gwarancji procesowych dotyczących przyznania się do winy w zamian za orzeczenie uzgodnionej kary nagany i zakończenia procesu w I Instancji. W ramach udzielonych gwarancji procesowych związanych z orzeczeniem uzgodnionej kary obwiniony nie bronił swoich, praw i nie udowadniał braku swojej winy, w szczególności poprzez niezgłoszenie zastrzeżeń do opinii z dnia 8 maja 2018 r. sporządzonej przez biegłą ortodontę J. J. jak i wyjaśnień związanych ze swoją obroną podczas rozprawy. A to oznacza, że pomimo udzielonych obwinionemu gwarancji procesowych oraz braku jego wyjaśnień i niepełnego materiału dowodowego doszło do obrazy prawa materialnego tj. art. 8 KEL, art. 10 KEL i art. 4 ustawy o zawodzie lekarza i lekarza dentysty w zw. z art. 83 ust. 1 pkt 5 IzbyLekU i art. 84 IzbyLekU poprzez ich błędne zastosowanie, albowiem uzyskane przyznanie się do winy w ramach konsensualnych uzgodnień i gwarancji uzgodnionej kary nie może zostać uznane za wyczerpanie ustawowych znamion zarzucanego obwinionemu czynu i udowodnienie winy w znaczeniu procesowym, uprawniającym do ich wykorzystania przy innym ukaraniu niż zostało konsensualnie uzgodnione.

IV. Na podstawie art. 96 ust. 1 zd. 2 IzbyLekU rażąco niewspółmierność kary wyrażającą się w orzeczeniu ograniczenia zakresu czynności wykonywania zawodu na okres 1 roku w sytuacji, gdy obwiniony nigdy wcześniej nie był karany, także dyscyplinarnie, ma wręcz wzorowa ‘opinię jako doświadczony i empatyczny lekarz zawsze przestrzegający złożonemu przyrzeczeniu lekarskiemu, czego dowodem są, w szczególności wnioski końcowe zawarte w opinii biegłej ortodonty z dnia 8 maja 2018 r. stwierdzające „że nie można powiedzieć że lekarz naraził pacjentkę na bezpośrednie zagrożenie dla jej zdrowia” Ponadto obwiniony jest osobą znaną i szanowaną w środowisku lekarskim, a jego sytuacja osobista i rodzinna przemawia za orzeczeniem kary łagodniejszego rodzaju albowiem

daje on rękojmię wiary, że w przyszłości będzie przestrzegał prawa i nie wejdzie w konflikt z prawem.”

Skarżący wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego orzeczenia Naczelnego Sądu Lekarskiego i umorzenie postępowania; ewentualnie o uchylenie w całości zaskarżonego orzeczenia i orzeczenia Okręgowego Sądu Lekarskiego w K. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Podniesione w kasacji zarzuty okazały się oczywiście bezzasadne. W szczególności brak jest regulacji prawnej, z której wynikałby zakaz prowadzenia rozprawy w sytuacji nieobecności obwinionego. W szczególności nie wynika taki zakaz z przepisów wskazanych w kasacji.

Nie można więc twierdzić, że doszło w postępowaniu przed Naczelnym Sądem Lekarskim do zaistnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 11) k.p.k. bowiem obecność obwinionego nie była obowiązkowa na rozprawie przed Naczelnym Sądem Lekarskim. Nie oznacza to, że obwiniony nie miał prawa być obecny na rozprawie. Jak wynika z okoliczności sprawy mógł z tego prawa skorzystać bowiem był o terminie rozprawy powiadomiony.

Nie można także dopatrywać się naruszenia prawa do obrony w sytuacji, gdy obwiniony zdaje sobie sprawę, iż niezbędnym warunkiem zaakceptowania przez Sąd Lekarski poczynionych przez niego uzgodnień z Rzecznikiem Dyscyplinarnym był brak sprzeciwu pokrzywdzonego. Tymczasem brak było zgody pokrzywdzonego na te uzgodnienia, z czego obwiniony zdawał sobie sprawę z uwagi na treść orzeczenia sądu lekarskiego I instancji, który wymierzył mu karę nagany, a nie uzgodnioną karę upomnienia. Brak zgody pokrzywdzonego wynikał także jednoznacznie z faktu złożenia przez niego odwołania na niekorzyść obwinionego do Naczelnego Sądu Lekarskiego.

Mimo tych okoliczności obwiniony nie podjął obrony przed Naczelnym Sądem Lekarskim. Trudno w takiej sytuacji twierdzić, iż prawo do obrony zostało naruszone.

Racje ma natomiast skarżący, iż w przypadku, gdy jego wniosek o dobrowolne poddanie się karze, np. na skutek sprzeciwu pokrzywdzonego nie zostanie uwzględniony, to sąd nie powinien dokonywać ustaleń faktycznych w oparciu o oświadczenia obwinionego dołączone do tego wniosku (np. przyznanie do winy). Choć w Kodeksie postępowania karnego, którego przepisy stosuje się odpowiednio w sprawie odpowiedzialności zawodowej lekarzy i lekarzy dentystów, nie sformułowano zakazu dowodowego wykorzystania takich wyjaśnień, to jednak słusznie wskazuje się, że zasada rzetelnego procesu oraz wzgląd na lojalność procesową przemawiają za tym, aby uznać za niedopuszczalne dowodowe wykorzystanie przyznania się do winy oraz wyjaśnień złożonych przez obwinionego w związku z zawarciem porozumienia, jeżeli ostatecznie do zaaprobowania porozumienia i wymierzenia uzgodnionej sankcji nie dojdzie wyłącznie z przyczyn niezależnych od obwinionego. Brak akceptacji dla wniosku powinien zatem skutkować dokonywaniem ustaleń faktycznych na podstawie tych oświadczeń jedynie wówczas, gdy obwiniony się temu nie sprzeciwi (por. S. Steinborn, w: *Kodeks postępowania karnego. Komentarz do wybranych przepisów*, red. S. Steinborn, Lex/el. 2016, komentarz do art. 335 k.p.k., teza 23).

W sprawie będącej przedmiotem niniejszego rozpoznania należy wszakże wziąć pod uwagę, że Naczelny Sąd Lekarski za podstawę ustaleń faktycznych przyjął przede wszystkim opinię biegłej oraz zeznania pokrzywdzonej, a jedynie na marginesie wskazując na przyznanie się obwinionego do winy. Należy przy tym mieć na uwadze, że obwiniony nie złożył środka odwoławczego kwestionującego ustalenie co do winy. Orzeczenie Sądu I instancji w tym zakresie było poza oceną Naczelnego Sądu Lekarskiego. Kasacja przysługuje natomiast od orzeczenia sądu II instancji. Skoro kwestia ustaleń faktycznych co do winy obwinionego nie mogła być przedmiotem ocen Naczelnego Sądu Lekarskiego, nie można temu sądowi zarzucać naruszenia przepisów dotyczących dokonywania tych ustaleń.

Wobec powyższego należało orzec jak w sentencji.

